

# Rapporten «Livslang læring i nord»:

## Høringsuttalelse fra campusrådet i Harstad

**UiT i Harstad har forutsetninger for å spille en sentral rolle for en ytterligere utvikling av tilbud om livslang læring, både gjennom samlingsbaserte opplegg på campusen, digitaliserte tilbud og som tyngdekraft, kontaktpunkt og koordinerende ledd for studietilbud utenfor campusen.**

Noen hovedtrekk fra rapporten «Livslang læring i nord» (Arboutsvalget)

Campusrådet finner disse nøkkelpunkter:

- Utdannelse vil i økende grad bli definert som en livslang aktivitet. Skillet mellom grunnutdanning og etter- og videreutdanning (EVU) forsvinner.
- I dag er ansvaret for etter- og videreutdanning lagt til fakultetene.
- Ansvaret er i dag fragmentert, innsatsen er svakt koordinert, og det er i dag få incentiver for å fremme livslang læring (både på institutt-, fakultets- og individnivå).
- Åtte forutsetninger som må være til stede: (1) faglig ledelse og undervisningsressurser, (2) pedagogisk-teknologisk utviklingsarbeid, (3) arbeidslivskontakt, (4) infrastruktur, (5) incentivsystemer, (6) dedikert pådriver og prosjektutvikler, (7) administrative støttesystemer og prosedyrer samt (8) profilering og markedsføring.
- Utvalget skisserer tre organisatoriske modeller: (1) Fleksibilisering og digitalisering: mer av det vi gjør i dag. (2) Regional kompetanseheving og samarbeid med arbeidslivet; forutsetter en større omlegging. (3) Kommersialisering: salg av utdanningstjenester i et grenseløst marked. Utvalget anbefaler ingen modell, men påpeker at uavhengig av modell må de åtte forutsetningene innfris. Utvalget løfter også frem ideen om UiT som en nasjonal pilot for livslang læring.

## Føringer om fleksibilisering

Norman-utvalget presenterte i fjor NOU-en «Det handler om Norge» – en utredning om demografiutfordringer i distriktene». Utvalgets nøkkelbudskap er behovet for fleksible og desentraliserte utdanningstilbud, for eksempel deltidsutdannelser med samlingsdager på et studiested / en campus eller nettbaserte utdannelser. Rapporten sier at universitets- og høyskolesektoren er et av de viktigste verktøyene for regional utvikling, og foreslår at det regionale oppdraget blir en del av utviklingsavtalen mellom Kunnskapsdepartementet (KD) og universitetene.

Departementet er allerede på dette sporet; i oppdragsbrevet for 2021 skriver KD at UiT skal utarbeide en samlet plan for fremtidig campusutvikling. Som et ledd i dette skal UiT 1) evaluere ordningen med regionale viserektorer, 2) evaluere hvordan fakultetenes strategier og årsplaner bidrar til å implementere faglig aktivitet ved de forskjellige campusene, og 3)

utvikle en politikk for lokalisering av arbeidsplasser som sikrer at det er kompetansemiljø og god tilgang på tjenester ved alle campuser.

Flere signaliserer ønsker om økt tilgjengelighet til høyere utdanning, uavhengig av bosted og livsfase. Regjeringen ba i fjor 50 ungdommer fra landsdelen utarbeide en ungdommens nordområdemelding. I meldingen peker ungdommene på verdien av tilgjengelig høyere utdanning og fleksible løsninger for utdanning i nærområdet. Statsminister Erna Solberg dro også frem fleksible studier under en tale 12. januar i år: «Vi skal ha on-campusundervisning, særlig mot unge, men universitets- og høgskolesektoren skal også være med og sørge for at ingen går ut på dato.» Hun sa at universitetene er avhengige av å lykkes med fleksible studier; «hvis ikke vil private aktører ta over dette feltet, og det vil være dumt».

## UiT i Harstads plass og rolle i dag

Tall fra FS høsten 2020 viser dette for de 1207 studentene som er registrert ved UiT i Harstad:

- Nesten halvparten (47 prosent) av studentene er på samlingsbaserte studier. Det er flest på samlingsbaserte bachelorstudier (internasjonal beredskap, sykepleie, vernepleie, barnehagelærer), men også et betydelig omfang både på samlingsbaserte masterstudier (ledelse, velferdsendring, helsesykepleier, barnevern) og samlingsbaserte årsstudier/videreutdannelser (praktisk prosjektledelse, videreutdanningsemner i spesialpedagogikk). 53 prosent av studentene er i Harstad registrert på ordinære campusstudier. Ingen er registrert på nettstudier. 47 prosent av studentene registrert på samlingsbaserte studier betyr at andelen «fleksible studenter» er høyere enn UiT-gjennomsnittet på 30 prosent.
- 30 prosent av studentene i Harstad har hjemmeadresse i nærregionen. 42 prosent er hjemmehørende i storregionen (som også inkluderer Vesterålen, Lofoten og Midt-Troms). 60 prosent av studentene er fra Nord-Norge. Campusstudentene er hjemmehørende i harstadregionen og regionene rundt i noe høyere grad enn studentene på samlingsstudier.
- Det er forskjeller mellom enkeltstudier i hvilken grad de rekrutterer fra nært eller fjernt. Flertallet av studentene i internasjonal beredskap, vernepleie og barnevern kommer sørfra, mens både den samlings- og campusbaserte sykepleieutdannelsen og bachelorutdannelsen i økonomi rekrutterer primært lokalt og regionalt.
- Når studier drevet fra UiT i Harstad skjer andre steder (for eksempel vernepleie i Alta), registreres studentene på samlingsstedet.

UiT har gjennom distribuerte campuser sørget for å etablere ankerfester som er nær det regionale arbeidslivet, som rekrutterer studenter fra det lokale og regionale nærområdet, men også nasjonalt og internasjonalt, og som har lange tradisjoner for fleksible utdannelser – spesielt samlingsbaserte opplegg. Ved UiT i Harstad gjelder dette studier gitt av Handelshøgskolen, Institutt for helse og omsorgsfag, Institutt for teknologi og sikkerhet, Institutt for barnevern og sosialt arbeid og Institutt for vernepleie.

### Eksempler på fleksibiliserte tilbud og samarbeid:

- Institutt for vernepleie er alene om å tilby vernepleieutdanning i Norge-Norge, med studietilbud mange steder i landsdelen. Vernepleiere i og for hele landsdelen utdannes med utgangspunkt i Harstad.
- Handelshøgskolen tilbyr erfaringsbasert master i ledelse og årsstudium i prosjektledelse. Begge disse studiene er på deltid og samlingsbasert, og er svært ettertraktet både i nærområdet og i landsdelen for øvrig, som et tilbud for voksne arbeidstakere som ønsker mer kompetanse.
- Institutt for teknologi og sikkerhet samarbeider med Norges Brannskole på Fjelldal, blant annet om bruk av infrastruktur. Samarbeidet kan utvikles ytterligere når skolen blir fagskole.
- Institutt for barnevern og sosialt arbeid tilbyr samlingsbasert master i barnevern (heltid), samt samlingsbaserte deltidsutdanninger i både barnevern og sosialt arbeid. Instituttet har lang erfaring i å tilby samlingsbasert bachelorutdanning flere steder i regionen og i samarbeid med lokale aktører, for eksempel på Finnsnes.

### UiT i Harstads posisjon i et revidert samfunnsoppdrag

Campusrådet vil trekke frem disse momenter som viktige for posisjonen til UiT i Harstad når studier skal gjøres mer tilgjengelige for flere, gjennom digitale tilbud og/eller samlinger på eller utenfor campusene:

- UiT i Harstad har forutsetninger for å spille en sentral rolle for utvikling av livslæring læring i hele landsdelen, både gjennom samlingsbaserte opplegg på campusen, digitaliserte tilbud og som tyngdekraft, kontaktpunkt og koordinerende ledd for studietilbud utenfor campusen.
- UiT i Harstad ønsker å være et tyngdepunkt for samlingsbaserte studieprogrammer. Campusen vil være et godt vertskap for studenter på slike fleksible studier. I dette ligger både fysisk infrastruktur, utdanningskvalitet, miljø og atmosfære; det skal være godt å være student på campusen, uavhengig av hvor lenge studentene er her. «Levende campus» er et samarbeidsprosjekt mellom Norges arktiske studentsamskipnad og Universitetet. Formålet er nettopp å gi mer liv til campusen vår. Når den fysiske campusutbyggingen om få år er avsluttet fra både UiTs og Norges arktiske studentsamskipnads side, øker mulighetene til å tilby mer til flere, bedre.
- Campus Harstads erfaring fra samlingsbaserte studietilbud kan også utvikles videre med overføringsverdi for hele UiT: Harstad kan bli en pilotcampus for samlingsbaserte tilbud, med en spesiell oppmerksomhet omkring utvikling av ordninger og kompetanse for praksisveiledning innenfor profesjonsutdannelsene.
- Selv om UiT i Harstad for tiden ikke har rene nettstudier, inngår digitale elementer i mange studier, og flere studier vil kunne utvikles til opplegg som delvis eller helt er nettbasert. Et 10-poengsemne i spesialpedagogikk er ett aktuelt eksempel.
- UiT tilbyr mange grunnutdannelse på flere campuser. Disse studietilbudene rekrutteres for en stor del fra nærregionene. Derfor er det viktig at flere slike

grunnutdannelser blir distribuert til flere campuser, også til Harstad. I dag gjennomføres barnehagelærer-utdanning med samlinger i Harstad. Denne modellen bør også utvides til å gjelde for eksempel lærerutdanning (1-7).

- UiT har i dag svært begrenset aktivitet i Lofoten og Vesterålen, men etterspørselen etter våre studietilbud er sterk i begge regioner. Campus Harstad er geografisk og mentalt nær Lofoten og Vesterålen, og når Hålogalandsveien åpner om få år, vil reisetiden forkortes ytterligere. UiT i Harstad kan spille en regionalt koordinerende rolle for fremtidige studietilbud lokalisert fysisk til Lofoten og Vesterålen. For Andøya spesielt kan vi nevne at et økende samarbeid mellom UiT og Andøya Space innebærer muligheter til utvikling også innenfor etter- og videreutdanning.
- Forsvaret er under sterk oppbygging i Hålogaland, blant annet på Evenes, hvor det om få år vil være 600 personer sysselsatt. UiT bør kunne tilby relevante studier til ansatte, vernepliktige og deres familier, og UiT i Harstad bør gis anledning og handlingsrom til å inneha en betydelig rolle.

## Valg av modell

Modell 1 legger vekt på fleksibilisering av utdannelser innenfor dagens linjestyrte modell (fakultetene). Modellen gir muligheter for aktuelle fagmiljøer som ønsker å vokse basert på tilpasninger til behovene for livslang læring. For campusene vil det for denne modellen – som for de to andre – være viktig at fakultetenes strategier omfatter utvikling ved de enkelte campuser, slik Kunnskapsdepartementet påpeker i utviklingsavtalen med UiT.

Modell 2 legger vekt på arbeidslivssamarbeid og regional kompetanseheving. Modellen kan sees i lys av en pågående utvikling av campusen i Harstad, vertskapsbyavtalen med Harstad kommune og samarbeidsavtalen med Hålogalandsrådet. Modellen vil kunne motivere til mer samarbeid med arbeids- og samfunnslivet.

Modell 3 viser UiTs posisjon for salg av utdanning og konkurransekraft i et grenseløst marked. I en slik modell må den samlede kompetansen i Harstad medvirke, og både utviklingsprogram og vertskapsbyavtale må være sentrale for utviklingen av tilbudene.

Campusrådet vil påpeke at uavhengig av modell krever en økt satsing på livslang læring både finansiering og et apparat som har kompetanse og kapasitet – og med livslang læring som en primæroppgave. I lys av dette ser campusrådet at en kombinasjon av modellene 1 og 2 kan være aktuell:  $1+2=4$ .

Campusrådet vil også påpeke at Arboutvalget beskriver en utvikling der skillet mellom grunnutdannelser og EVU viskes ut. Noen av utfordringene dette medfører, er beskrevet som fire dilemmaer, hvorav det første er hvorvidt all utdanning skal utformes over samme lest (mainstreaming), eller om det kreves ulike modeller for ulike målgrupper (innovasjon). Dette er et prinsipielt viktig spørsmål, ikke bare for UiT, men også i samfunnsdebatten og den politiske behandlingen. Likevel forsvinner denne problemstillingen i de tre modellene utvalget presenterer. Ettersom samtlige modeller forutsetter at EVU er en aktivitet på siden av grunnutdanning, drøftes det heller ikke hvordan vi kan få til et bedre samvirke mellom

ordinære campusprogram og mer tilrettelagte tilbud, eventuelt hvordan tilbudene kan flettes sammen. En helhetlig strategi for livslang læring ved UiT bør starte med å ta stilling til hvorvidt ser for oss en videre todeling, eller om vi går mot en mer integrert modell. Spørsmål om incentiver, arbeidsdeling og eksterne kontaktpunkt må følge av dette.

### Fremtiden i fortiden: UiT i Harstad er beredt

En videreutvikling av fleksible studier for livslang læring bør knyttes til miljøer der det er kunnskap, erfaringer og kultur for slike utdannelses tilbud – og geografisk nær områder som i dag er svakt dekket. Campus Harstad tilfredsstiller alle disse kravene.

UiT i Harstad har lang erfaring fra utdannelses tilbud for livslang læring etter fleksible modeller. Campusen er viktig for byen og for regionen, vil fortsatt være på tilbudssiden for å bli enda viktigere, og er også beredt til å ta nye posisjoner ved en ny arbeidsdeling ved UiT. Dette kan sees i sammenheng med punkt 4.6. i Kunnskapsdepartementets utviklingsavtale, der det sies at «UiT skal utarbeide en samlet plan for fremtidig campusutvikling (..) som sikrer at det er kompetansemiljø og god tilgang på tjenester ved alle campuser».

Tidligere kunnskapsminister Gudmund Hernes holdt i januar en tale ved en ledersamling hos UiT. Hernes sa her at UiT må søke i fortiden for å finne fremtiden. Da Universitetet i Tromsø ble etablert, var nettopp behovet for kompetanseheving og samfunnsutvikling i Nord-Norge begrunnelsen. En struktur med sterke og geografisk spredte campuser vil bidra til å sikre livslang læring desentralisert og regionalt, i samsvar med grunntenkningen ved etableringen av Universitetet, dagens strategi om å være en drivkraft i nord og en samfunnsutvikling som stiller nye krav til utdannelse sinstitusjonene.

Vedtatt av campusrådet ved UiT i Harstad, 8. februar 2021

